

Pensar Vilanova i la Geltrú

Per què ?

Primer de tot, ens cal pensar la ciutat ?. No parlo de considerar cadascuna de les decisions d'inversió, planificació o activitat que s'hi duen a terme. Donem per fet que algú les ha rumiat. No. Em refereixo a tenir al cap un model integral de ciutat i on tota decisió en qualsevol dels àmbits sigui respectuosa amb la direcció establerta. Si no és així correm el risc de parir un mosaic de planejaments i models parcials sense la cohesió necessària. El resultat: la improvisació i una constant d'accions-reaccions. Pot passar encara una cosa més perversa, que altres pensin el territori per nosaltres. Tots haurem sentit expressions a l'estil de *tota política que no fem nosaltres, la poden fer contra nosaltres*. Avui, però, molts dels factors que determinen el creixement són exògens i globals, per tant, poc o gens controlables i modulables des de la parcel·la municipal. Excuses ?. La ciutat disposa de la majoria dels instruments per ser mestressa del seu desenvolupament. Però no tots. Podem fer-hi poc o res per regular el preu del peatge de l'autopista. Pensar globalment la ciutat més enllà de plans estratègics i urbanístics pot semblar una ingenuïtat en un escenari de creixent indefinició i curt-terminisme. Soc conscient de les dificultats. No som, afortunadament, un nucli aïllat o autàrquic. Tampoc ajuden a pensar els creixements accelerats, geomètrics i insostenibles que hem tingut en el passat immediat. Deia el poeta Narcís Comadira en uns versets amb que l'Ajuntament ens va felicitar un Nadal: *Així s'han fet les ciutats, construïdes lentament ...* No hem pregonat gaire amb l'exemple. Pensar la ciutat és pensar en el continent i també en el contingut. No n'hi ha prou en una ciutat bufona on s'hi pugui passejar però no s'hi pugui treballar. Volem una ciutat pel cap de setmana i també pels dies de feina; una ciutat per la gresca i

també per a la reflexió. No una ciutat molt gran però molt buida. Tampoc ens calen noves formes de vilanovisme del segle XXI que ens tinguin entretinguts mentre les grans decisions ens passen de llarg. Ara bé, es pot pensar la ciutat quan el dia a dia se'ns menja i hi ha tan poc temps de tenir temps ?. Les decisions polítiques estan subordinades al context econòmic; l'economia perd el temps pendent de sotracs a l'altra banda de món, i amb tanta tàctica i estratègia el polític no té temps de fer política, i el món no té temps per pensar, i els ciutadans no tenen temps per votar.

Des d'on ?

Permeteu-me la provocació, però crec que potser Vilanova milloraria sense els vilanovins. Ja està dit. Intentaré raonar l'exabrupte. Els gals del poblat d'Astèrix -tancats i aïllats en el seu racó de món- pensaven que els romans de fora muralla eren gent extremadament rara. S'ha acabat *La cerrada Villanueva* que proclamava Gonzalez Ruano fa anys i panys ?. Hi ha símptomes tribals que preocupen. Som llunàtics ! -ens agrada de dir- i tira que no ha estat res. En altres temps, el vilanovisme fou la poció màgica amb que el druida Ferrer Pi alimentava els nostres avantpassats. Turmentats pel folklorisme regionalista, per pràctiques culturals incestuoses i per innocents pecats venials; el Carnaval se'ns va convertir en el gran *bing-bang* redemptor i alliberador que no deixava créixer l'herba al seu voltant. El Carnaval es convertí en la doctrina de les noves elits democràtiques. Ja hem dit que no sempre controlem les regles del joc. Quan això succeeix, o ens resignem, o ens empenyem. Potser abans de trencar la baralla seria convenient intentar de jugar intel·ligentment les poques cartes que ens queden. Però, no. Els vilanovins tenim una tendència al maximalisme i al canibalisme. Enveges, rancúnies, individualitats i cabassos de saviesa ens fan devorar els fills amb tota impunitat. Som propensos a treure la daga i prejutjar amb el cinisme i la conyeta paleolítica d'una pretesa superioritat

moral invocant l'esperit del Ventosa que tot ho veu i tot ho sap, o la genètica de l'avi que va anar a Cuba. Res ens sembla prou bé, i de la Casa de la Vila ens renyen sovint. Més orgull i més autoestima, que no sabeu el que teniu. Potser sí, però particularment m'atrauen més els reptes de millora i superació que no pas mirar-me el melic. Som donats a escoltar (¿?) propostes d'altri amb desgana i incredulitat. Ens amoïna més saber de quina casa és l'interlocutor, si es VTV o quina és la seva filiació política, que no pas centrar-nos en el missatge. En funció de la prospecció anterior serem més condescendents o més immisericordes. Dit això, poden fer-se aquests plantejaments fóra de la política ?. Des del 79 tots els governs han multiplicat els mecanismes de participació per cercar consensos i elaborar diagnosis de tot tipus: el model de Festa Major, el patrimoni, el Carnaval, la promoció econòmica, les infraestructures, l'oferta museística ... Un té la impressió que són debats recurrents amb un constant *begin the begin* en funció de les alternances de govern, de partits i de persones. Un extrem que, si bé no deslegitima, sí que afebleix l'exclusivitat de la via política.

Qui ?

Escoltava que el savi Eudald Carbonell propugnava un món sense líders, intel·lectuals, ni partits. Posar tots els ous en una mateixa cistella sempre és delicat. Els líders estan en hores baixes, i sinó que li preguntin a l'Obama, la gran esperança blanca d'Occident, que a més era negre. Hi ha crisi de lideratges, ara que es quan més farien falta. Malgrat els descreguts, els partits són uns factors essencials de la democràcia. Caldria fer dissabte més sovint, remendar molts estrips, tirar més d'un envà i obrir finestres per airejar. I els intel·lectuals ?. La demagògia ens faria dir, quina de les dues tipologies, els neutralitzats i abduïts pel poder, o els condemnats a l'ostracisme ?. Crec que hi ha una tercera via. I què caldria que fessin ?. Doncs, això, pensar la realitat i influenciar-la amb propostes de millora. Però, que no hem quedat

que això ho feien els polítics ?. Bé, sí, a vegades, potser ... Quines han de ser aquestes ments pensants: urbanistes, periodistes, empresaris, professors, advocats, ... Tant se val. No calen títols -tampoc un excés de diletantisme-, però sí capacitats i autoritat. Més autoritat que poder. Molts hi han renunciat. Altres, cansats de la migradesa i les misèries de la terra baixa han corregut cap a la capital. Probablement des de fora es guanyi perspectiva i nitidesa. Com en els curts de vista, la ciutat es llegeix més bé de lluny. L'exercici pot ser individual o col·lectiu. Han passat els dies de les minories il·lustrades i dels *lobbies* inqüestionables que assentaven càtedra. Va haver-hi grups de pressió més o menys exitosos en altres èpoques: el Diari de Vilanova, l'Ateneu, el Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer, els savis del Foment... Avui, el món en xarxa dificulta els lideratges individuals. Crec que a Vilanova, des de Víctor Balaguer, ningú ha estat capaç de pensar un model de ciutat. I el país, es pot pensar el país ?. Joan Fuster ens va demostrar que es pot pensar el país fins i tot des de la perifèria. Jordi Pujol ho va fer, Jaume Vicens Vives no va ser-hi a temps. Pujol va repensar el país a partir d'una realitat concreta de postguerra i del coneixement precís del territori i de la seva gent. No discutim ara i aquí el seu model de país. Tenia al cap la simfonia, va escriure la partitura, va dissenyar els instruments, va triar els músics i va aixecar l'escenari. Un cop fet això -i contra pronòstic- el poble li va donar la batuta. O potser no va ser cap casualitat ?. Diuen que avui l'associacionisme està en decadència. Potser sí. Però hi ha pocs àmbits més donats a conrear la participació, la convivència, el debat ...

Com ?

Formular una idea de ciutat s'ha de fer a partir de plantejaments flexibles, adaptables i modulars que permetin correccions i ajustaments en funció de les dinàmiques de desenvolupament. Parlem d'adaptar i ajustar, no de fer

una contínua *tabula rasa*. Tinc la impressió que canviem masses cops l'aparador. Una contínua renovació de l'oferta de temporada, rebaixes incloses. Vilanova no és com altres ciutats que es venen com un tot. A la ciutat-producte només ja només li cal el paper de colors. Nosaltres l'hem de cuinar. I es cuina de mercat. Ara toca Xató, ara Museu del Ferrocarril, ara toca Carnaval, ara Biblioteca-Museu Balaguer, ara el Circ, el Port, el Romanticisme, les gambes, la Universitat, la Festa Major, les platges, els *Americanos*, els Tres Tombs o els espigalls. I algú pensarà, Deu-n'hi-do, doncs !. Efectivament. Tenim de tot i força. Ara bé, ho posem tot a la cassola i en fem un ranxo, o seleccionem acuradament i fem un parell de plats de disseny que entrin pels ulls i no embafin ?. La planificació, encara que ho sembli, no està renyida amb polítiques amb data de caducitat cada quatre anys, si les decisions i l'acció de govern respecten la façana i les parets mestres. Hem de preservar les parets de càrrega que es on ens hi juguem els quartos. A partir d'aquí podem aixecar envans, pintar i decorar o arreglar el jardinet. La política és l'ase dels cops. De vegades amb raó. Però segurament hauríem d'aplicar-nos l'exercici que proposava JFK de preguntar-nos, i nosaltres, què podem fer-hi ?. Ens toca fer pràctiques de laboratori cada quatre anys. De vegades tallem artèries i òrgans vitals a tort i a dret quan només caldria microcirurgia. Depèn de l'emprenyament ambiental. Necessitem el cirurgià i truquem al llenyataire. Convertim la cura preventiva o pal·liativa en assassinat , i així ens cal tornar a començar un i altre cop. Vilanova té un aspecte saludable però hi ha malalties que van per dins. Algunes no mereixen més atenció però d'altres demanen tractament i intervenció immediata. Hi ha constants que fan figa, i els indicadors fa temps que avisen. Hem de revisar models. L'oferta festiva, el model comercial, els equipaments culturals, el port, la indústria, la Universitat, els centres cívics, les infraestructures hospitalàries ... Convivim amb marques com Catalunya, Barcelona, Garraf, Penedès o Sitges. La geografia urbana condicionada per

l'eix Vilanova-Baixamar i les noves centralitats dispersen l'oferta. De vegades la permeabilitat no s'aconsegueix només amb les infraestructures viàries.

Quan ?

Es la part més senzilla. Cal ser-ne conscients, en molts casos ja fem tard. La situació és complexa i cada dia ho serà més. Fins ara hem estat més abonats a la nòmina de la Estafeta que a la Maestranza, en una terminologia taurina amb la que no combrego. Es a dir, estem tips de córrer davant la bèstia, enlloc d'aturar-nos, centrar-nos i començar a torejar.

Per acabar, les meves excuses als que s'hagin pogut sentir ofesos pel contingut i als que s'hagin sentit enganyats per haver formulat uns interrogants als que no estava disposat a respondre en cap moment.

Albert Tubau

(Article publicat al Diari de Vilanova el 23 i el 30 de setembre de 2011)